

ဟိန်ခိန်ဒီဘုဉ်အတၢ်အိးတၢ်သ့သ့ညါ

ဘၣ်ဃးဒီး

“ပှၤအခွဲးအယၢ်”

တၢ်ကတိၤလၢညါ

တၢ်တိၣ်နီၣ်ပၣ်ကဲ ပှၤဟိန်ခိန်ဖိကိးဂၤဒဲး အသူးအသ့ၣ် အတၢ် န့ၣ်သါဒီး တၢ်တိၣ်လိၤ လၢအတၢ်ဒီးန့ၣ် အခွဲးအယၢ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အခိၣ်ထံး လၢတၢ်တိၣ်လိၤ, တၢ်သဘျၢဒီး တၢ်မုၢ်တၢ်န့ၣ် လၢဟိန်ခိန်ချၢအံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်ကပၣ်ဒီး ဆိကမိၣ်ဆံး ပှၤအဂၤတဖၣ်အခွဲးအယၢ်န့ၣ် ဒုးကဲ ထီၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး လၢအမၤဘၣ်ဒီး, မၤသးအုး ပှၤဟိန်ခိန်ဖိ ကိးဂၤဒဲး အသ့ၣ်အသးန့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်လၢ ဟိန်ခိန်ဖိကိးဂၤ ဒဲးသး အိၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်သဘျၢလၢ တၢ်စံးတၢ်ကတိၤဒီး တၢ်စူၢ် တၢ်န့ၣ် စ့ၢ်ကိးဒီး တၢ်သဘျၢလၢပှၤဖျဲးဒီး တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုး, တၢ်ဘၣ် ယိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဒီး တၢ်လိၣ်ဘၣ် အဲၣ်ဒီးတဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဘိးဘၣ်

သ့ၣ်ညါ တဲဖျါထီၣ်အိၤ ဒ်အမ့ၢ် ပှၤဟိန်ခိန်ဖိခဲလၢၣ် အတၢ်အဲၣ်ဒီး အဒိၣ်အထီၣ်ကတၢ်လံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အရ့ဒိၣ်လၢ ဒ်သိးတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး လၢပှၤကပူထီၣ်လီထီၣ်တၢ် ဒ်တၢ်မၤလၢခံကတၢ်အသိး သုတကဲထီၣ်အသး ထီၣ်တၢ်ပၤ တၢ် ပြးအအၢလၢ ဆိၣ်ဘၣ်ဆိၣ်ဘၢတၢ်အယိ ပှၤအခွဲးအယၢ်တဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ကဟုကယၢ်က့ၤအိၤ လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သိ အဖိလၢၣ်န့ၣ် လီၤ.

တၢ်အရ့ဒိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢ တၢ်ကမၤဂ့ၤထီၣ်အါထီၣ် တၢ်ရ့လိၣ်မုၢ်လိၣ် လၢထံကိၢ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

ဟိန်ခိန်ထံကိၢ်တၢ်စၢၤဖိၣ်ကရၢဖိတဖၣ် ပၣ်ဂၢၢ်ပၣ်ကျၢၤကဒီး အတၢ် စူၢ်တၢ်န့ၣ်လၢ ပှၤအခွဲးအယၢ် အခိၣ်ထံးတဖၣ် ဒီးလၢပှၤတဂၤ အသူးအသ့ၣ် အလုၢ်အပှၤဒီး တၢ်ပဲၤသိးသိး လၢတၢ်အခွဲးအယၢ် လၢပိၣ်မုၢ်ဒီးပိၣ်ခွါ, ဒီးပၣ်လီၤလံ အသးလၢ ကမၤဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ် တၢ်အိၣ်မူ လၢကလဲၤထီၣ်ဆူညါဒီး ကမၤဂ့ၤဒိၣ်ထီၣ် သးသမူ အတိၤ ဖဲတၢ်သဘျၢလၢ အဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ထံကိၢ်ကရၢဖိတဖၣ် အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤအသးစ့ၣ်စ့ၣ် လၢကမၤသကိး တၢ်ဒီး ထံကိၢ်ဖိၣ်ကရၢဖိပှၤ လၢကမၤန့ၢ် တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် လၢ ဟိန်ခိန်ဒီဘုဉ်အတၢ်ပၣ်ကဲ ဒီးတိၣ်နီၣ်မၤထွဲဘၣ်ဃး ပှၤအခွဲးအယၢ် ဒီးတၢ်သဘျၢအခိၣ်ထံး တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ် ဒ်သိးသိးလၢ ပှၤကိးဂၤ တၢ်အခွဲးအယၢ်ဒီး တၢ် သဘျၢတဖၣ်အံၤန့ၣ် မ့ၢ်အရ့ဒိၣ်ကတၢ် လၢကမၤလၢပှၤ တၢ်အၢၣ် လီၤတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ကရၢဖိၢ်ပှၤအတၢ်အိၣ်ဖိၣ်

တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါ

ဟိန်ခိန်ဒီဘုဉ်အတၢ်အိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ ဘၣ်ဃး “ပှၤအခွဲးအယၢ်” အံၤ မ့ၢ်တၢ်တမံၤလၢ ပှၤကိးဂၤဒဲး လၢထံကိၢ် ကိးဘၣ်ဒဲး အတၢ်ကျဲးစၢး အပိၣ်သတးဒီး ပှၤတဂၤဒုၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကရၢကရိတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကပၣ် အိၣ်ထီၣ်လၢ အသးကံၣ်ပှၤဒီး ကျဲးစၢး သိၣ်လိမၤန့ၢ်ပၢၢ်အိၤ တုၤပှၤ ကိးဂၤ ကသ့ပၣ်ကဲတၢ်အခွဲးအယၢ် ဒီးတၢ်သဘျၢတဖၣ်အံၤလီၤ.

တကားဘၣ်, ဒီဖျါ တၢ်သးတၢ်ကျဲၤလၢ အထံအကီၢ်ဒၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢ ထံကီၢ်အဂၢၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤကိးဂၢၤဒဲး ကအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဒီး လူၤပိာ် မၤထွဲအိၤ လၢကရၢဖိထံကီၢ်တဖၣ်အကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢပုၤတဖၣ်လၢ အတၢ်ပၤအဖိလၢ် စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

နီၣ်နီၣ် (၁)

ဟီၣ်ခိၣ်ချၢ ပုၤကိးဂၢၤဒဲး အိၣ်ဖျါထီၣ်သဘျၢဒီး ဒ်သိးသိးလၢ အသးအသ့ဒီး အခွဲးအယၢ်တဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်သါ အိၤ လၢတၢ်ကူၣ်သ့သးဆးဒီး သးလၢအနီၤဖး တၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အၢအ ဆၢန့ၣ်လီၤ. အပိၤ, တဂၢၤဒီးတဂၢၤ ကြၢးရဲလိာ်မ့ၢ် လိာ်အသး လၢ ဒီပုၤဝဲၢ်အသ့ၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

နီၣ်နီၣ် (၂)

ပုၤကိးဂၢၤ ကြၢးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်အခွဲးအယၢ်တဖၣ်ဒီး တၢ်သဘျၢ ခဲလၢၣ် လၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးဖျါလီၤအိၤ လၢတၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါအံၤ တအိၣ်ဒီး တၢ်ပာ်လီၤဆီ တမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤ ဒ်ပုၤကလုာ်, အဖံးအ

ညၣ်အလွဲၢ်ပိာ်မ့ၢ်ဒီး ပိာ်ခွါ, တၢ်ကတိၤ, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ, ထံဂ့ၢ် ကီၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်ဆိကမိၣ်အတၢ်ထံၣ် တၢ်န့ၣ်တဖၣ်, တၢ်လီၤစၢၤလီၤ သ့ၣ်, တၢ်ထူးတၢ်တီၤ, တၢ်အိၣ်ဖျါထီၣ်ဒီး တၢ်အတီၤဖျါထီၣ်အဂ့ၤ တဖၣ်အပိၤန့ၣ်လီၤ.

နီၣ်နီၣ် (၃)

ပုၤကိးဂၢၤ အိၣ်ဒီးအခွဲးအယၢ်လၢ ကအိၣ်မူအိၣ်သဘျၢဒီး တၢ် အုၣ်ခိၣ်သးလၢ အနီၢ်ခိၣ်ကစၢ်န့ၣ်လီၤ.

နီၣ်နီၣ် (၄)

ပုၤတဂၢၤလၢ်လၢ် တဘၣ်တၢ်ဖိာ်ဃးအိၤ ဒ်ကုၢ်ဒီး မၤကဲကုၢ် ကဲပုၤအိၤဘၣ်. ကုၢ်ဒီးတၢ်ဆါတၢ်ပုၤကုၢ် တၢ်မၤလၢကျဲတဘီၣ်ဂ့ၤ တဘီၣ်ဂ့ၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်တြီၤ ဃာ်အိၤလီၤ.

နီၣ်နီၣ် (၅)

ပုၤတဂၢၤလၢ်လၢ် တဘၣ်တၢ်ဒုးတူၢ်အိၤ တၢ်မၤဆူးမၤဆါ တၢ်

ဂၢ်သ့ၣ်ဂၢ်စီၤ လၢတၢ်သးကညီၤ တအိၣ်ဘၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် လၢအ တကြၢးလၢ ပုၤကညီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤလၢအမၤဟးဂီၤ တၢ်လၢကပီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်စံၣ်ညီၣ်သိၣ်ဃီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

နီၣ်နီၣ် (၆)

ပုၤကိးဂၢၤ အိၣ်ဒီးအခွဲးအယၢ် လၢတၢ်ကသ့ၣ်ညါ ပာ်ကဲအိၤ လၢတၢ်လီၤကိးပူၤဒဲး လၢတၢ်သိၣ် တၢ် သီအမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ.

နီၣ်နီၣ် (၇)

ပုၤကိးဂၢၤ မ့ၢ်တၢ်ဒ်သိးသိး လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီအ မဲာ်ညါဒီး ကြၢးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဒ်သိးသိး လၢတၢ်သိၣ် တၢ်သီအတၢ်ကဟုကယၢ် လၢတၢ်ကွၢ်မဲာ်ဒီး တၢ်မၤလီၤဆီ တအိၣ်ဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤကိးဂၢၤ ကြၢးဒီးန့ၢ် တၢ်ကဟုကယၢ် ဒ်သိးသိး ထီဒါတၢ်နီၤဖးဒီး တၢ်ကွၢ် မဲာ်လၢအလုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ် တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါအံၤဒီး ထီဒါ တၢ်မၤ သဆၣ်ထီၣ် ပုၤအခံလၢ ကမၤနီၤဖးကွၢ်မဲာ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၈)

ပုဂံကံးဂါ အိန်ဒီးအခွဲအယဉ် လာကဒီးန့ၣ် ထံကီၣ် စံၣ်ညီၣ် ကွီၣ်တဖၣ် လာအိန်ဒီး စိကမိလၢ ကစံၣ်ညီၣ်တီလိအိၣ် ဖဲတၢ် လုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ် တၢ်အခွဲအယဉ်အိန်ဒီးတဖၣ် လာအဘၣ်တၢ် ဟ့ၣ်အိၣ် လၢထံကီၣ်တၢ်ဘျၢဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၉)

ပုဂံကံးဂါလၢလၢ လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီ တအိန်ဘၣ်အပူၤ ဘၣ် တၢ်ဖိၣ်ဃၢ်အိၣ် ဒုးဃၢ်ဒီး ဟီထီၣ်ကွံၣ်အိၣ် လၢထံကီၣ်ပူၤ တသ့ဘၣ်.

နိဂုံး (၁၀)

ပုဂံကံးဂါ ကြၢဒီးန့ၣ်တၢ် ဒ်သိးသိးဒီး တၢ်အကြၢအဘၣ်လၢ တၢ်စံၣ်ညီၣ်အဂီၢ် လၢကမုၢ်အမဲၣ်ညါ ဖဲစံၣ်ညီၣ်ကွီၣ်တဖၣ် အိန်ဒီး တၢ်သဘျၢလၢ တကွၢ်တခီတၢ်ဒီးကယုသ့ၣ်ညါ အတၢ်ခွဲတၢ်ယဉ်ဒီး အမူဒါတဖၣ်ဒီးတၢ်ကမုၢ် မ့ၢ်အိန်တမံၤ လၢအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၁)

(၁) ပုဂံကံးဂါ လၢအဘၣ်တၢ်လိၣ်ကွီၣ်အိၣ် လၢတကမုၢ်န့ၣ် အိန်ဒီးအခွဲအယဉ်လၢ တၢ်ကဆိကမိၣ်အိၣ် ဒ်အတၢ်ကမုၢ် တအိန် တုၤလီၤတစုလၢ တၢ်မၤကွၢ် လၢအန့ၣ်ဖျါ အတၢ်ကမုၢ် ဒ်တၢ်သိၣ် တၢ်သီအသိး အိန်ဝဲဖဲတၢ်သမံသမိးအိၣ် လၢကမုၢ်အမဲၣ်ညါလၢ အိန်ဝဲဒီး တၢ်အုၣ်ခိၣ် လၢအလိၣ်တဖၣ်လၢ အတၢ်တြီဆၢအဂီၢ်န့ၣ် လီၤ.

(၂) ပုဂံကံးဂါလၢလၢ တဘၣ်တၢ်ပၣ်အိၣ် လၢအိန်ဒီး တၢ်ကမုၢ် လၢအဘၣ်ဃး တၢ်တမံၤလၢ အမၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအပၣ်လၢ ကွံၣ်အိၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတလၢပုၤလၢ ကကဲထီၣ်ဒ်း တၢ်ကမုၢ်လၢ ထံကီၣ် အတၢ်သိၣ်တၢ်သီမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ် အတၢ်သိၣ်တၢ်သီမ့ၢ် ဂ့ၤ, အဆၢကတီၢ် ဖဲအမၤ ကမုၢ်တၢ်အခါလီၤ. တၢ်တဘၣ် ပၣ်လီၤ တၢ်စံၣ်ညီၣ် တၢ်ကမုၢ်လၢအလီၤ ဃၢန့ၣ်ဒ်း တၢ်ကမုၢ်လၢ ဘၣ်တၢ် ဟ့ၣ်အိၣ်သ့ ဖဲဆၢကတီၢ် လၢတၢ်ကမုၢ် မၤဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၂)

ပုဂံကံးဂါလၢလၢ တကြၢဒီးန့ၣ် တၢ်မၤတံၣ်တံၣ် လၢအတၢ် အိန်သဘျၢ, အဒုၣ်အထၢ, အဟံၣ်အဃီ ဒီးအတၢ်ကွဲးလိၣ်သးတဖၣ် စ့ၢ်ကိး လၢကမၤဟးဂီၤ အသူးအသ့ၣ်, အလၢကပီၤဒီး အတၢ်မၤဟူ သ့ၣ်ဖျါတဖၣ် လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီ တအိန်ဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုဂံကံး ဂါ အိန်ဒီး အခွဲအယဉ် လၢတၢ်ကယုကယဉ်အိၣ် လၢတၢ်သိၣ် တၢ်သီ ထီဒါတၢ်မၤတံၣ်တံၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၃)

(၁) ပုဂံကံးဂါ အိန်ဒီးအခွဲအယဉ် လၢတၢ်သဘျၢ လၢတၢ်လဲၤ တၢ် က့ၤ တၢ်အိန်တၢ်ဆိးအလီၢ်လၢကီၢ်ဆၢအပူၤ လၢထံကီၣ်ကိး ဘၣ်ဒဲး န့ၣ်လီၤ.

(၂) ပုဂံကံးဂါ အိန်ဒီးအခွဲအယဉ် လၢကဟးထီၣ်ကွံၣ် လၢထံကီၣ် တဘၣ်လၢလၢ ဃုၣ်ဒီး အထံအကီၢ်ဒုၣ်ဝဲဒီး ပဲက့ၤကဒါက့ၤ ဆူ အထံအကီၢ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၄)

(၁) ပုဂံကံးဂးဒဲး အိၣ်ဒီးအခွဲးအယၣ် လၢကယုဒီး ဒီးန့ၣ် ထံဂၤ ကီၣ်ဂၤ အတၢ်အိၣ်တဒၢ လၢတၢ်မၤဖျိၣ်မၤယၣ်တဖၣ်လီၤ.

(၂) တၢ်အခွဲးအယၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ် ပတံထီၣ်အိၣ် တန့ၣ် ဘၣ် ဃးဒီး တၢ်မၤအၢမၤနးလၢ အကဲထီၣ် အသးနီၣ်နီၣ် လၢအတဘၣ် ဃးဒီး ထံဂ့ၣ်ကီၣ်ဂ့ၣ် တၢ်သဂ္ဂးကမၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢ အထီၣ်လိၣ်အသးဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ် ထံကီၣ်တဖၣ်အ တၢ်သိၣ်တၢ် သီတဖၣ်ဒီး အတၢ်ကွၢ်စိတဖၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၅)

(၁) ပုဂံကံးဂၤ အိၣ်ဒီးအခွဲးအယၣ်လၢကဟံးန့ၣ် ထံကီၣ် တဘၣ်ဘၣ် အပုၤ ထံဖိကီၣ်ဖိလီၤ.

(၂) ပုၤတဂၤလၢ်လၢ် ဖဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီ မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ် တၢ်ဟံး န့ၣ်ကွံၣ် ထံဖိကီၣ်ဖိ အတၢ်န့ၣ်ဘၣ်လၢအိၣ် တသ့ဘၣ်အမဲၣ်ညါ ဂ့ၢ်လိၣ်ကွံၣ် တၢ်အခွဲးအယၣ် လၢဆိၣ်တလဲကွံၣ် ထံဖိကီၣ်ဖိ အတၢ် န့ၣ်ဘၣ် တသ့ဘၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၆)

(၁) ပိၣ်မုၢ်ဒီးပိၣ်ခွါ လၢအသးပုၤထီၣ်လံတဖၣ် အိၣ်ဒီးအခွဲးအယၣ် လၢကဒီးတုဒီးဖျိ အသးဒီး သ့ၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဖဲတၢ်တြီဃာ် တအိၣ် ခိဖျိလၢအပုၤကလုာ်, ထံဖိကီၣ်ဖိအယိဒီး လၢတၢ်ဘူၣ်တၢ် ဘါအယိဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ကြးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်ဒိသိးသိး လၢ အခွဲးအယၣ် ဖဲအအိၣ်လၢတၢ်တုတၢ်ဖျိ ဒ်နီၣ်ဒိမိဝၤအသး ဒီးဖဲ တၢ်လီၤဖးကွံၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

(၂) ပိၣ်မုၢ်ဒီးပိၣ်ခွါ လၢအသးအိၣ် ဒီးတုဒီး ဖျိအသးတဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢ အသးအတၢ်အၢၣ်လီၤ. လၢလၢပုၤပုၤ လၢတၢ် သဘျူအပူၤန့ၣ်လီၤ.

(၃) ခုၣ်ဖိထၢဖိမ့ၢ် န့ၣ်ဆၢၣ်အလုၢ်အလၢ်ဒီး တၢ်အခိၣ်ထံး လၢကရူၢ် ဖိလၢ တၢ်ရုလိၣ်မုၢ်လိၣ်ကရၢ တဖၣ်အယိ ကြးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်ဒိသဒၢ လၢကရၢကရိဒီးထံကီၣ်န့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၇)

(၁) ပုဂံကံးဂၤ အိၣ်ဒီးအခွဲးအယၣ် လၢကန့ၣ်ပၤဘၣ် အတၢ်စုလီၢ်

ဟီၣ်ခိၣ် ထဲတဂၤဇၢမ့ၢ်ဂ့ၣ်, လၢတၢ်ပၣ်ဖျိၣ်အသးဒီး ပုၤဂၤတဖၣ် စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

(၂) ပုၤတဂၤလၢ်လၢ် အတၢ်စုလီၢ်ဟီၣ်ခိၣ် တဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်ကွံၣ် လၢအိၣ် လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီ တအိၣ်ဘၣ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၈)

ပုၤကံးဂၤ အိၣ်ဒီးအခွဲးအယၣ် လၢကအိၣ်ဒီး တၢ်သဘျူလၢ တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီး တၢ်နီၤဖး တၢ်ဂုၤဒီးတၢ်အၢအဆၢဒီး တၢ်ဘူၣ်တၢ် ဘါန့ၣ်လီၤ. အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး တၢ်သဘျူ လၢကလဲလိၣ်ကွံၣ် အတၢ်ဘူၣ် တၢ်ဘါဒီး အတၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ် ထဲတဂၤမ့ၢ်ဂ့ၣ်, တပူၤဃီဒီးပုၤအဂၤ တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၣ် လၢပုၤအါဂၤအမဲၣ်ညါမ့ၢ်ဂ့ၣ်, ထဲတဂၤဒၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၣ် န့ၣ် လီၤ. ကပၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီး အတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ, အတၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ် လၢတၢ်သိၣ်လိ, တၢ်မၤလၢတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါဒီး တၢ်တိၣ်နီၣ်ဖဲးဃုာ် တဖၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၉)

ပုဂံကံးဂါ အိန်ဒီးအခွဲအယတ် လာတၢ်သဘျုလာ တၢ်နၢ်လၢ အသးဒီး တၢ်တဲဖျါထီၣ်အသး တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်လီၤ. တၢ်အခွဲအယတ်တဖၣ်အံၤ ပၣ်ဃုၣ်ဒီး တၢ်ဟံးဃၢ်အတၢ်နၢ် လၢတၢ်မၤ တံၣ်တၢ် တအိန်ဒီးတၢ်ဃုန့ၣ်ဒီး ဒီးန့ၣ်ဘၣ် ဒီးရၤလီၤ တၢ်သ့ၣ်ညါ နၢ်ပၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ တၢ်ကစီၣ်တဖၣ် ခိဖျိ တၢ်ဘၢၣ်စၢၤ ကျဲတ ဘိဘိ လၢအဆၢတအိန်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၂၀)

(၁) ပုဂံကံးဂါ အိန်ဒီးအခွဲအယတ်လၢ ကစုရိအိန်ဖျိလိၣ်အသးလၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်န့ၣ်လီၤ.

(၂) ပုဂံကံးဂါ တဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အိၤ လၢကန့ၣ်လီၤ လၢ ကရၢကရိတခါခါအပူၤဘၣ်.

နိဂုံး (၂၁)

(၁) ပုဂံကံးဂါ အိန်ဒီးအခွဲအယတ် လၢကန့ၣ်လီၤမၤတၢ် လၢထံကီၢ်

ပဒိၣ်ပပုၢ် အတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ခိဖျိ ခၢၣ်စးလၢ အဘၣ်တၢ်ဃုထၢအိၤလၢ တၢ်သဘျုအပူၤန့ၣ်လီၤ.

(၂) ပုဂံကံးဂါ အိန်ဒီးအခွဲအယတ် ဒ်သိးသိး လၢကမၤန့ၢ် ကမျၢၢ် အတၢ်မၤစၢၤ လၢထံကီၢ်အပူၤလီၤ.

(၃) ကမျၢၢ်အတၢ်အဲၣ်ဒီး ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ လၢပဒိၣ် ပပုၢ်တဖၣ် အစိကမၤလီၤ. ကမျၢၢ်အတၢ်အဲၣ်ဒီးတဖၣ်အံၤ ကဘၣ် ပၣ်ဖျါထီၣ်အိၤ လၢအဆၢကတီၢ်ဒၣ်ဝဲ ခိဖျိတၢ်ဃုထၢထီၣ်လၢ အမ့ၢ် အတီ လၢပုဂံကံးဂါ လၢလီၢ်ကံးပူၤဒဲး အိန်ဒီးတၢ်ဒ်သိးသိးဒီး ကဘၣ် ဟ့ၣ် တၢ်ဖးလၢခူသ့ၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲတမံၤမံၤ လၢအအိန်ဒီး တၢ်သဘျုန့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၁၂)

ပုဂံကံးဂါ ဒ်အမ့ၢ်ပာ်ခိၣ်ဖိ အခူၣ်အထၢတကၢအသိး အိန်ဒီး အခွဲအယတ် လၢကန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ရုလိၣ်အတၢ်ဘုၣ်ခိၣ်ကွၢ်ကဒါက့ၤ ဒီးမၤလၢပဲၤထီၣ် အတၢ်လိၣ်ဒီးအိၤတဖၣ် ခိဖျိ ထံကီၢ်အတၢ် ဂုၢ်ကျဲး စးဃုၣ်ဒီး ထံကီၢ်အိၤဘၣ် အတၢ်မၤစၢၤ ဒ်တၢ်ကူၣ်တၢ်ဖးဒီး တၢ်စု

လီၢ်ခိၣ်ခိၣ် အိန်ဝဲအသိး ဒီး တၢ်ရုလိၣ်မုၢ်လိၣ်ဒီး တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ အခွဲအယတ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢ တအိန်တသ့ လိၣ်ဘၣ်ဝဲ လၢတၢ်ပၣ်ကဲက့ၤ အနီၢ်ကစၢ်ဒီး အသူးအသ့ၣ် လၢကဟ့ၣ်အိၤ တၢ်သဘျု လၢကမၤဒိၣ်ထီၣ် ထီထီၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

နိဂုံး (၂၃)

(၁) ပုဂံကံးဂါ အိန်ဒီး အခွဲအယတ်တၢ်သဘျု လၢကဃုထၢ အတၢ် ဖံးတၢ်မၤ လၢအကြၢး အဘၣ်ဒီး ဂ့ၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ်ဒီး ဒ်သိး ကမၤန့ၢ်တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျၢၤ တၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ် လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤ အပူၤန့ၣ်လီၤ.

(၂) ပုဂံကံးဂါ အိန်ဒီးအခွဲအယတ် လၢကဒီးန့ၢ် တၢ်အဘူးအလဲ လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤ တမံၤဃီလၢ တၢ်ကွၢ်မဲၣ်တၢ်မၤလီၤဆီ တအိန်ဘၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

(၃) ပုဂံကံးဂါ လၢအဖံးအမၤတၢ်န့ၣ် အိန်ဒီးအခွဲအယတ် လၢ ကန့ၢ်ဘၣ် တၢ်အဘူးအလဲလၢ အကြၢးအဘၣ်ဒီး အတၢ်မၤလၢ ကသ့လုၢ်အိၣ် အသးဒီးအပူၤဟံၣ်ဖိ ဒ်အကြၢးအဘၣ်ဒီး ပုဂံအသူး

အသွန် တပ်ပင်ကဲလီ၊ သးဂီ၊ ဒီးအလီမိုအိန် ခီဖျိ တါမာစာ၊ လာတါရုလိပ်မုင်လိပ် အတါကဟုဘံင်ကယုင်ဘာန့င်လီ၊

(၄) ပုကိးဂ၊ အိန်ဒီးအခွဲအယုင် လာကရကရိထီင်ဒီး နုင်လီဆူ ပနံင်တါက၊ တါကရတဖုင်အပူ၊ ဒ်သိး ကဟုကယုင်ကု၊ အတါ ဘျူးတါဖိန်တဖုင်လီ၊

နိဂီ (၂၄)

ပုကိးဂ၊ အိန်ဒီးအခွဲအယုင် လာကအိန်ဘုးအိန်သါဒီး အိန်ချူး အိန်ဒီး အဆာကတီဂီလီ၊ တါဖဲတါမ၊ အဆာကတီဂီနုင်ရံင်တဖုင် ကကြားဝဲဘုင်ဝဲဒီး ကမ၊နုင် နံသဘျ တဘျီတျီ ဃုင်ဒီး အဘူး အလဲန့င်လီ၊

နိဂီ (၂၅)

(၁) ပုကိးဂ၊ အိန်ဒီးအခွဲအယုင် လာတါအိန်မူအတီ၊ လာကလာ ပုာဲလ၊ အတါအိန်ဆူင်အိန်ချူးဒီး တါအိန်ဂုအိန်ဘုင်လာအဂီဒီး အပုဟံင်ဖိသုင်တဖုင်အဂီစုဂီကိး ဃုင်ဒီး တါအိန်တါအိ၊ တါကူ

တါက၊ ဟံင်ဃီဒီး ကသံင်ကသီ တါလိန်တဖုင်ဒီး တါရုလိပ် တါမာစာ၊ လာအလိပ်ဝဲတဖုင်လီ၊ အိန်စုဂီကိးဒီး အခွဲအယုင် လာကဒီးနုင် တါကဟုဘံင် ကယုင်ဘာအခွဲအခါ ဆဲတါလီမ၊ လာတါဖဲတါမ၊ တါဆူးတါဆါ၊ ဖဲမတါ တသုလာ၊ ကဲထီင် မုင်ကမဲ၊ ကဲထီင် သုင်ကုသးပုဂီ ဒီးတါဂုဂါအဂါတဖုင် ဖဲတါ တလာ တပုာဲအိန်ထီင် လာတါလုဂါအိန် အသးသမူအဂီ ဖဲတါမအသးလာ တါသုတါဘုင် တအိန်ဒီးအိ လာဘာင်န့င်လီ၊

(၂) မိဂီဒီးဖိသုင်တဖုင် ကြားဒီးနုင် တါကွါလီဆီဒီး တါမာစာလီ၊ ဖိသုင်ကိးဂဒီး လာအအိန် ဖျှင်ထီင်လာမိဂီပုဂါတုတါဖျိ တအိန် သနုင်ကု ကဒီးနုင်ဘုင် တါဒ်သိးသိး လာတါရုလိပ် အတါကဟု ကယုင်အတါမာစာန့င်လီ၊

နိဂီ (၂၆)

(၁) ပုကိးဂဒီး အိန်ဒီးအခွဲအယုင် လာတါကူင်ဘုင်ကူင်သုလီ၊ တါကူင်ဘုင်ကူင်သု ကဘုင် တါမ၊နုင်ကလီအိ၊ စးထီင်လာ တါဖိ သုင်ဒီး တါခိန်ထံး သုင်တဖုင်န့င်လီ၊ ဖိသုင်တါကူင်

ဘုင်ကူင်သုန့င် ကဘုင်မုါလာ ပုကိးဂအဂီလီ၊ ဖဲဖိဒီး တါဖဲ အိန်မအိ၊ တါကူင် ဘုင်ကူင်သုတဖုင်န့င် ကဘုင်တါအိးထီင်အိ၊ လာပုကိးဂအဂီဒီး တါကူင်သုလာ အထီတဖုင်န့င် ပုကိးဂ၊ အခွဲအိန်လာ ပုကိးဂအဂီ လာကဟံးနုင် မလိအိ၊ ဖဲအတီထီင် ဘးအခါန့င်လီ၊

(၂) တါဘုင်ဘုင်ကူင်သု ကဘုင်တါကျဲအိ၊ ဒ်သိးကဒုးကဲထီင် လာလာပုာဲပု၊ ပုတဂ၊ အတါသကဲးပဝင် အလုဂါအလုဂါ ဒီးဒ်သိး ကမကျါထီင် တါပင်ကဲလာ ပုအခွဲအယုင်ဒီး တါသဘျ အခိန် ထံးတဖုင်လီ၊ ကဘုင်မာဂုထီင် တါသုင်ညါနုဂါပါ တါဝံသးစုဒီး တါရံ လိပ်မုင်လိပ် လာထံကီဂီကီဘုင်ဒီး၊ ဒီးလာပုကလုင်တဖုင်ဒီး တါဘုင်တါဘါကရတဖုင် အဘာင်စာဒီး ကမဒိန်ထီင် တါဖဲ တါမ၊ လာဟီင်ခိန်ကရမိဂုပု မာဝဲလာတါကွါကု၊ ဟီင်ခိန်ချာ အတါမုင်တါရုင်န့င်လီ၊

(၃) မိဂီပုတဖုင် အိန်ဒီးတါဒီးနုင်ဆိ အခွဲအယုင် လာကယုထာ ထီင် တါကူင်ဘုင်ကူင်သု တမံတခါ လာကဘုင်တါသိင်လိအိ၊ လာအဖိအလဲန့င်လီ၊

နိဂုံး (၂၅)

(၁) ပုဂံကံးဂါ အိဉ်ဒီးအခွဲအယဉ်တၢ်သဘျု လၢကမၤသကံးတၢ် လၢပုဂံအဂၤဘဉ်ဃး တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ၊ တၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖဉ် လၢအ တၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ပူၤ ဒ်သိး ကဒိးန့ၢ်ဘဉ် တၢ်သးဖုံ၊ တၢ်သးမုဉ် လၢတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်တဖဉ်ဒီး ဟ့ၣ်နီၤလီၤ တၢ်လၢစါအ့ၣ် အတၢ်လဲၤ ထီၣ် လဲၤထီၣ်အတၢ်ဘျုးတၢ်ဖှိဉ်န့ၣ်လီၤ။

(၂) ပုဂံကံးဂါ အဉ်ဒီးအခွဲအယဉ် လၢကဟုကယဉ် တၢ်ကြၢးတၢ် ဘဉ်ဒီး တၢ်ဘျုးတၢ်ဖှိဉ်တဖဉ် လၢအကဲထီၣ်ဝဲ ခိဖျိအတၢ်မၤကဲထီၣ် လၢစါအ့ၣ်တၢ်မၤမုဉ်ဂ့ၤ၊ လၢတၢ်ကွဲးလံာ်ကွဲးလံာ်ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘဉ် အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတခါခါမုဉ်ဂ့ၤ လၢအဖဲးမၤဝဲ လၢအနီၢ်ကစၢ်န့ၣ်လီၤ။

နိဂုံး (၂၆)

(၁) ပုဂံကံးဂါ ကြၢးဒီးန့ၢ် တၢ်ရုလိာ်မုဉ်လိာ်ဒီးထံကီၢ်တဖဉ် အတၢ် ကရၢကရိ ဖဲတၢ်အခွဲ အယဉ်ဒီး တၢ်သဘျုတဖဉ် ဘဉ်တၢ်ကွဲး လီၤအီၤ လၢတၢ်ဘိးဘဉ်သ့ၣ်ညါအံၤ ဘဉ်တၢ်မၤန့ၢ်အီၤ သုလၢလၢ ပုၤပဲၤန့ၣ်လီၤ။

နိဂုံး (၂၉)

(၁) ပုဂံကံးဂါ အိဉ်ဒီးအမူဒါ လၢတၢ်အိဉ်ဆိးအလီၢ် လၢအမုဉ် တၢ်လီၢ်တခါလၢ အဟ့ၣ်အီၤ တၢ်သဘျု အလၢအပုၤ လၢကလုာ်ဒိဉ် ထီၣ်အီၤ လၢတၢ်သကဲဒ်ပဝးဒီးအလုာ်အလၢတဖဉ် သုဝဲဒဉ်အပိလီၤ။

(၂) ပုဂံကံးဂါ လၢသုထီၣ်တၢ်သဘျုဒီး အခွဲအယဉ်တဖဉ်အဂီၢ်န့ၣ် ကဘဉ်အိဉ်လၢ တၢ်ကြီၤဃဉ် အဖီလၢ ဒ်တၢ်သိဉ်တၢ်သီ ပဉ်လီၤဝဲ ဒ်အဆိကမိဉ်ဝဲ အလိဉ်လၢ တၢ်ကတိာ်နီၣ်ပဉ်ကဲ ပုၤဂၤအခွဲအယဉ် ဒီး တၢ်သဘျုတဖဉ်ဒီး တၢ်လိဉ်လၢ တၢ်တီတၢ်လီၤ လၢတၢ်သကဲဒ် ပဝး ကမုဉ်အတၢ်ဒိကန့ၣ်ဒီး တၢ်အိဉ်မုဉ်အိဉ်ပၤ လၢဒံာ်မိဉ်ကရုဉ် စံာ် အတၢ်ကရၢကရိ အတၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးတဖဉ်န့ၣ်လီၤ။

(၃) တၢ်အခွဲအယဉ်ဒီး တၢ်သဘျုတဖဉ်အံၤ တၢ်တဘဉ်သုအီၤ လုၤ တက့ၢ်ထီၣ်ဒါ ထံကီၢ်စၢ်ဖှိဉ်အတၢ်သိဉ်တၢ်သီမိာ်ပုၤတဖဉ် ဒီးအတၢ် ကွဲးတဖဉ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ။

နိဂုံး (၃၀)

တၢ်ဘိးဘဉ်သ့ၣ်ညါ ခဲလၢာ်တဖဉ် တၢ်တဘဉ်န့ၢ်ကျိးအီၤ

ဒ်အပဉ်ဖျါထီၣ် ထံကီၢ်တဘျုဂ့ၤ တဘျုဂ့ၤ၊ ပုၤတဖု မ့တမ့ၢ် ပုၤ တဂၤမုဉ်ဂ့ၤ၊ တၢ်အခွဲအယဉ် လၢကမၤသကံးတၢ်မၤတမံၤလၢလၢ မ့တမ့ၢ် ဒ်သိးကမၤဝဲ တၢ်ဖဲးတၢ်မၤတမံၤလၢလၢ အိဉ်ဒီးတၢ်မုဉ်လၢ ကွဲးစိ လၢကမၤဟးဂီၤ တၢ်အခွဲအယဉ်ဒီး တၢ်သဘျုတမံၤလၢလၢ လၢအဘဉ်တၢ်ကွဲးလီၤအီၤ ဖဲအံၤန့ၣ်လီၤ။

ဟိန်ခိန်ဒီတုန်အတၢ်ဘိးတၢ်သ့ၣ်ညါ

တၢ်ယးဒီး

“ပှၤအခွဲးအယၢဝ်”

Universal Declaration
of
Human Rights